

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2000 M. LIEPOS 19 D.
NUTARIMO NR. 865 „DĖL KARIOTIŠKIŲ KADASTRINĖS VIETOVĖS
TRAKŲ RAJONE, MOLUVĖNŲ KAIME, EKONOMINIO PROJEKTO
PRIPAŽINIMO VALSTYBINĖS SVARBOS PROJEKTU“ ATITIKTIES
LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI**

2018 m. balandžio 12 d. Nr. KT6-N4/2018

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Gedimino Mesonio, Vyto Miliaus, Daivos Petrylaitės, Janinos Stripeikienės, Dainiaus Žalimo,

sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

remdamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53¹ straipsniais, Teismo posėdyje 2018 m. balandžio 10 d. rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo konstitucinės justicijos bylą Nr. 14/2017 pagal pareiškėjo Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo prašymą Nr. 1B-14/2017 ištirti, ar Lietuvos Respublikos Konstitucijos 7 straipsnio 2 daliai, 23 straipsniui, 46 straipsnio 2, 3 dalims, konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštarauja Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo Nr. 865 „Dėl Kariotiškių kadastrinės vietovės Trakų rajone, Moluvėnų kaime, ekonominio projekto pripažinimo valstybinės svarbos projektu“ 1 punktas.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

I

Pareiškėjo argumentai

1. Pareiškėjo Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo abejonės dėl Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo Nr. 865 „Dėl Kariotiškių kadastrinės vietovės Trakų rajone, Moluvėnų kaime,

ekonominio projekto pripažinimo valstybinės svarbos projektu“ (toliau – Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimas) 1 punkto atitikties Konstitucijai grindžiamos šiais argumentais.

1.1. Teisėkūros subjektai visais atvejais turi paisyti konstitucinio teisinės valstybės principo, kuris, kaip ne kartą yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, suponuoja įvairius reikalavimus: įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus ir darnus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios, jose negali būti dviprasmybių, kad teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus.

Ginčijamo Vyriausybės nutarimo 1 punkte nėra nurodytas nei šio teisės akto priėmimo teisinis pagrindas, nei projekto, pripažįstamo valstybei svarbiu, turinys, todėl neaišku, kokį būtent ekonominį projektą Vyriausybė pripažino valstybei svarbiu projektu, taip pat neaišku, kas turėtų būti daroma Kariotiškių kadastrinėje vietovėje Trakų rajone, Moluvėnų kaimo teritorijoje.

Pareiškėjo nuomone, ginčijamame Vyriausybės nutarime turėjo būti ne tik veikla formaliai pripažinta valstybei svarbia, bet ir *inter alia* nurodytos principinės projekto, pripažįstamo valstybei svarbiu ekonominiu projektu, nuostatos, kaip antai tikslas, objektas, terminai, esminiai įsipareigojimai ir kt.

Pagal Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalį galioja tik paskelbti įstatymai. Priimant Vyriausybės aktus, kuriais tam tikras ekonominis projektas (ūkinė veikla) pripažįstamas valstybei svarbiu, privalu laikytis konstitucinio reikalavimo, kad teisė negali būti nevieša.

Pats Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimas paskelbtas „Valstybės žiniuose“, tačiau viešai nebuvo paskelbti jokie dokumentai, kurie leistų identifikuoti, kokį konkrečiai ekonominį projektą Vyriausybė pripažino valstybei svarbiu.

Taigi, pareiškėjo nuomone, ginčijamas teisinis reguliavimas prieštarauja Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalyje įtvirtintam principui, kad galioja tik paskelbti įstatymai, taip pat konstituciniam teisinės valstybės principui.

1.2. Pareiškėjo prašyme pažymima, kad valstybės turtas nėra savitiksliis, jis turi duoti naudą visuomenei ir turi būti tausojamas, nešvaistomas, racionaliai tvarkomas. Pagal Konstituciją neleidžiamas toks teisinis reguliavimas, pagal kurį valstybei nuosavybės teise priklausantis turtas būtų valdomas, naudojamas, juo būtų disponuojama taip, kad būtų tenkinami tik vienos socialinės grupės ar atskirų asmenų interesai arba poreikiai ir šis turtas netarnautų viešajam interesui, visuomenės poreikiui, tautos gerovei, kuri negali būti suprantama vien materialine, finansine prasme. Atitinkamai pagal Konstituciją valstybė, reguliuodama ūkinę veiklą, turi užtikrinti tokį valstybės turto tvarkymą, koks neprieštarautų Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalyje įtvirtintam reikalavimui ūkinę veiklą reguliuoti taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei.

Pareiškėjo teigimu, projektas, ginčijamo Vyriausybės nutarimo 1 punktu pripažintas valstybei svarbiu ekonominiu projektu, nuo šio nutarimo priėmimo praėjus daugiau nei 17 metų iš esmės net nebuvo pradėtas įgyvendinti, nors turėjo būti užbaigtas dar 2003 metais. Kadangi institucijos, atsakingos už šio valstybei svarbaus ekonominio projekto įgyvendinimo stebėseną, nesirūpina, kad jis būtų įgyvendintas, pareiškėjas teigia, jog šiuo metu jau yra išnykęs visuomenės poreikis šį projektą įgyvendinti, todėl kyla abejonių dėl Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo 1 punkto atitikties Konstitucijos 46 straipsnio 2, 3 dalims.

1.3. Pagal Konstituciją galimos tokios teisinės situacijos, kai buvusiems savininkams nėra gražinamas natūra toks išlikęs nekilnojamasis turtas, kuris yra būtinas visuomenės poreikiams. Tačiau visuomenės poreikiai, dėl kurių išlikęs nekilnojamasis turtas (taip pat ir žemė) buvusiam savininkui negražinamas natūra, nėra statiški. Šios reikmės gali keistis. Pareiškėjo nuomone, šiuo atveju visuomenės poreikis Kariotiškių kadastrinėje vietovėje Trakų rajone, Moluvėnų kaime, vykdyti valstybei svarbų ekonominį projektą yra išnykęs, todėl išlikęs nekilnojamasis turtas, jeigu nuosavybės teisės į jį nebuvo atkurtos kitokiu būdu ir nėra kitokių konstituciškai pagrįstų kliūčių, buvusiam savininkui turėtų būti gražintas natūra.

Pareiškėjo manymu, abejonių dėl Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo 1 punkto atitikties Konstitucijos 23 straipsniui kelia tai, kad, išnykus visuomenės poreikiui Kariotiškių kadastrinėje vietovėje Trakų rajone, Moluvėnų kaime, vykdyti valstybei svarbų ekonominį projektą, asmenims, pretenduojantiems atkurti nuosavybės teisę į šioje teritorijoje esančią žemę, nesuteikiama galimybės žemę susigrąžinti jų pageidaujama būdu (natūra) ir taip pažeidžiama jų teisė į nuosavybę.

II

Suinteresuoto asmens atstovės argumentai

2. Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui gauti suinteresuoto asmens Vyriausybės atstovės Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos Teisės ir pirkimų departamento direktorės Linos Lukoševičiūtės rašytiniai paaiškinimai, kuriuose teigiama, kad Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo 1 punktas neprieštarauja Konstitucijai. Suinteresuoto asmens Vyriausybės atstovės pozicija grindžiama šiais argumentais.

2.1. Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo priėmimo metu teisės aktų rengimo, formos, struktūros ir turinio reikalavimai buvo nustatyti Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatyme, kuriame nebuvo nustatyta, kad Vyriausybės priimtame teisės akte turi būti nurodytas jo priėmimo teisinis pagrindas, taip pat nebuvo nurodyta, kaip plačiai tokiam teisės akte turi būti atskleistas Vyriausybės priimamo sprendimo turinys. Reikalavimas Vyriausybės priimame teisės akte nurodyti jo priėmimo teisinį pagrindą nebuvo nustatytas ir tuo metu galiojusiose Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų rengimo rekomendacijose,

patvirtintose Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 1998 m. rugpjūčio 17 d. įsakymu Nr. 104. Pagal minėtus įstatymą ir rekomendacijas teisės akto turinys turėjo atitikti jo paskirtį, būti logiškas, glaustas ir aiškus.

Ginčijamas Vyriausybės nutarimas šiuos reikalavimus atitiko, nes jo turinys atitiko antraštę, tekstas buvo glaustas ir neperteklinis. Be to, šis nutarimas turėjo teisinį pagrindą – jis buvo priimtas vadovaujantis Vyriausybės 2000 m. liepos 17 d. nutarimu Nr. 848 „Dėl Numatomų įgyvendinti ekonominių projektų ir svarbių visuomenės projektų valstybinės svarbos pripažinimo nuostatų patvirtinimo“ patvirtintais Numatomų įgyvendinti ekonominių projektų ir svarbių visuomenės projektų valstybinės svarbos pripažinimo nuostatais, kuriuose nebuvo nustatyta reikalavimo Vyriausybės nutarime, kuriuo projektui yra suteikiamas valstybei svarbaus ekonominio projekto statusas, nurodyti šio projekto vykdymo teritoriją. Taigi ginčijamo Vyriausybės nutarimo struktūra ir turinys atitiko jo priėmimo metu galiojusių teisės norminių aktų reikalavimus. Kiti ginčijamo Vyriausybės nutarimo formos trūkumai negali būti laikomi esminiais. Be to, Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo turinys buvo žinomas ir suprantamas tiems subjektams, kuriems jis buvo skirtas, todėl šiuo aspektu teisinės valstybės principas nebuvo pažeistas.

2.2. Jokiuose Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo priėmimo metu galiojusiuose teisės norminiuose aktuose nebuvo nustatyta, kad privalo būti skelbiami dokumentai, lydintys tokį Vyriausybės nutarimą. Ginčijamas Vyriausybės nutarimas paskelbtas „Valstybės žiniuose“, toks jo paskelbimas pagal tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos įstatymo nuostatas buvo tinkamas.

2.3. Suinteresuoto asmens Vyriausybės atstovė pažymi, kad pareiškėjas Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo 1 punkto atitiktį Konstitucijos 46 straipsnio 2, 3 dalims ginčija remdamasis aplinkybėmis, susijusiomis su valstybei svarbaus ekonominio projekto Kariotiškių kadastrinėje vietovėje Trakų rajone, Moluvėnų kaime, nevykdymu, t. y. abejoja šio nutarimo atitiktimi Konstitucijai ne jo priėmimo, o šiuo metu. Projekto, kuris ginčijamu Vyriausybės nutarimu pripažintas valstybei svarbiu ekonominiu projektu, nevykdymas ir ginčijamo Vyriausybės nutarimo nepanaikinimas negali būti laikomi argumentais, pagrindžiančiais šio teisės akto neteisėtumą. Projektas, Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimu pripažintas valstybei svarbiu ekonominiu projektu, lėtai, tačiau yra vykdomas.

2.4. Konstitucijos 23 straipsnyje įtvirtintas nuosavybės neliečiamumo principas nėra absoliutus. Pareiškėjas, ginčydamas Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo atitiktį Konstitucijos 23 straipsniui, pabrėžia siekiančio atkurti nuosavybės teises į žemę piliečio teises ir teisėtus lūkesčius, tačiau neatsižvelgia į tai, kad Konstitucija saugo ir gina, be kita ko, kitų asmenų teisėtus interesus ir lūkesčius.

III

Byloje gauta medžiaga

3. Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui gautos Lietuvos Respublikos energetikos ministro Žygimanto Vaičiūno, laikinai ėjusio Lietuvos Respublikos ūkio ministro pareigas, ir Trakų rajono savivaldybės merės Editos Rudelienės rašytinės nuomonės.

3.1. Energetikos ministro, laikinai ėjusio ūkio ministro pareigas, rašytinėje nuomonėje pažymėta, kad projektas, Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo 1 punktu pripažintas valstybei svarbiu ekonominiu projektu, lėtai, tačiau yra vykdomas. Nors šis projektas negali būti įgyvendintas tiek, kiek buvo numatyta jį inicijuojant, jis vis dar gali būti svarbus regionui. Rašytinėje nuomonėje pažymėta ir tai, kad, Ūkio ministerijos nuomone, minėtas projektas galėtų būti tęsiamas projekto vykdytojui bendradarbiaujant su Trakų rajono savivaldybe, kuri atlieka jo stebėseną.

Ūkio ministerijoje du kartus (2010 m. liepos mėn. ir 2017 m. kovo mėn.) nagrinėtas projekto, ginčijamo Vyriausybės nutarimo 1 punktu pripažinto valstybei svarbiu ekonominiu projektu, įgyvendinimo klausimas; Vyriausybei nebuvo pateikta svarstyti nutarimo dėl Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo pripažinimo netekusiu galios projekto.

3.2. Trakų rajono savivaldybės merės rašytinėje nuomonėje pažymėta, kad valstybei svarbaus ekonominio projekto Kariotiškių kadastrinėje vietovėje Trakų rajone, Moluvėnų kaime, įgyvendinti tiek, kiek buvo numatyta 2000 metais rengiant teritorijos raidos programą, teritorijos detalų planą ir ginčijamą Vyriausybės nutarimą, negalima dėl šio projekto teritorijoje esančių magistralinių dujotiekių. Tačiau Trakų rajono savivaldybė pasiūlė projekto vykdytojui parengti šio projekto teritorijos ir gretimų teritorijų plėtojimo galimybių studiją, kurioje būtų išnagrinėtos galimybės iš dalies įgyvendinti planuoto projekto tikslus ir uždavinius, įvertinta nuo 2000 metų pasikeitusi urbanistinė situacija, teritorijų planavimo teisinis reguliavimas. Įvertinusi šios studijos rezultatus, Trakų rajono savivaldybės administracija ketina su projekto vykdytoju sudaryti sutartį dėl tolesnio teritorijų planavimo apimties, lygmens ir programos, planavimo sprendinių įgyvendinimo, investicijų į socialinę ir inžinerinę infrastruktūrą. Trakų rajono savivaldybės merės nuomone, sudarius tokią sutartį, valstybinės svarbos projekto statusas Kariotiškių kadastrinėje vietovėje Trakų rajone, Moluvėnų kaime, vykdytinam projektui nebus būtinas, nes sutarties sudarymas užtikrins savivaldybės interesą dėl tvarios ir subalansuotos plėtros.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

I

Ginčijamas ir su juo susijęs teisinis reguliavimas

4. Pareiškėjas Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo 1 punktas.

5. Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimas „Valstybės žiniuose“ paskelbtas 2000 m. liepos 26 d. ir įsigaliojo 2000 m. liepos 27 d.

5.1. Šiame nutarime nustatyta:

„Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutaria:

1. Pripažinti Kariotiškių kadastrinės vietovės Trakų rajone, Moluvėnų kaime, ekonominį projektą valstybinės svarbos projektu (toliau vadinama – valstybinės svarbos projektas).

2. Pavesti Vilniaus apskrities viršininkui:

2.1. organizuoti valstybinės svarbos projekto įgyvendinimą investuotojo lėšomis ir suderinus su Ūkio ministerija parengti konkurso sąlygas ir tvarką;

2.2. įsteigti kartu su Trakų rajono savivaldybe valstybinės svarbos ekonominio projekto įgyvendinimo priežiūros tarybą ir patvirtinti tarybos veiklos nuostatus.“

5.2. Taigi Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo 1 punktu ekonominiam projektui, vykdytinam Kariotiškių kadastrinėje vietovėje Trakų rajone, Moluvėnų kaime, suteiktas valstybei svarbaus ekonominio projekto statusas. Šio nutarimo 2.1 papunkčiu Vilniaus apskrities viršininkas buvo paskirtas asmeniu, atsakingu už šio ekonominio projekto įgyvendinimo organizavimą ir priežiūrą. Pagal šio nutarimo 2.2 papunktį prižiūrint šio ekonominio projekto vykdymą (steigiant jo įgyvendinimo priežiūros tarybą) turėjo dalyvauti Trakų rajono savivaldybė, kurios teritorijoje buvo numatyta vykdyti minėtą valstybei svarbų ekonominį projektą.

5.3. Pažymėtina, kad iš paties Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo turinio nėra aišku, kokį būtent ekonominį projektą, vykdytiną Kariotiškių kadastrinėje vietovėje Trakų rajone, Moluvėnų kaime, Vyriausybė pripažino valstybei svarbiu projektu, t. y. nėra aiškios projekto, pripažinto valstybei svarbiu, esminės sąlygos (išskyrus šio projekto vykdymo vietą, taip pat tai, kad jis turėtų būti įgyvendinamas investuotojo lėšomis).

6. Esminės Kariotiškių kadastrinėje vietovėje Trakų rajone, Moluvėnų kaime, vykdytino ekonominio projekto, pripažinto valstybei svarbiu, sąlygos matyti tik iš Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo *travaux préparatoires*.

6.1. Iš ginčijamą Vyriausybės nutarimą lydinčių dokumentų (*inter alia* Ūkio ministerijos 2000 m. birželio 26 d. teikimo Vyriausybei, jo aiškinamojo rašto) matyti, kad šis nutarimas priimtas įgyvendinant Vyriausybės 1996 m. liepos 25 d. nutarimu Nr. 882 „Dėl Rytų Lietuvos rajonų socialinio plėtojimo 1996–2000 metų programos“ patvirtintą Rytų Lietuvos rajonų socialinio plėtojimo 1996–2000 metų programą (toliau – Programa), kurios svarbiausias tikslas – įvertinti Rytų Lietuvos rajonų socialinę raidą ir jos materialinės bazės pokyčius, pateikti pasiūlymus dėl šių rajonų socialinio plėtojimo ir investicijų juose.

Šiame kontekste pažymėtina, jog Programos 4.1 papunktyje siūlyta pripažinti, kad Rytų Lietuvos rajonų socialinis plėtojimas – prioritetinga Vyriausybės veiklos kryptis, kuri leistų tikėtis

didesnės įvairių fondų ir tarptautinių organizacijų finansinės paramos. Be to, Programos 5 punkte pažymėta, kad šiuo metu Rytų Lietuvos rajonų spartus socialinis plėtojimas yra neįmanomas, todėl reikia plėtoti ekonomiką, kuri padėtų plėsti ir socialinę sritį.

6.2. Iš ginčijamą Vyriausybės nutarimą lydinčių dokumentų (*inter alia* iš Ūkio ministerijos 2000 m. birželio 26 d. teikimo Vyriausybei, jo aiškinamojo rašto ir Vilniaus apskrities viršininko administracijos, Trakų rajono savivaldybės parengtų valstybei svarbaus ekonominio projekto Moluvėnų kaime bendrųjų duomenų) matyti ir tai, kad:

– ekonominio projekto, vykdytino Kariotiškių kadastrinėje vietovėje Trakų rajone, Moluvėnų kaime, strateginis tikslas – įkurti Vilniaus apskrityje Trakų rajone, Moluvėnų kaime, infrastruktūrinį visuomeninį objektą, kuris būtų glaudžiai susijęs su valstybės vykdomos regioninės programos tikslais: skatinti ūkio plėtrą ir modernizavimą, mažinti nedarbą, skatinti naujus verslus ir paslaugų kūrimą, mažinti socialinius, ekonominius regionų skirtumus;

– šiame objekte buvo numatyta įrengti tarptautinę mokyklą, vaikų darželį, klubo namus, aikštynus, viešbutį turistams, poilsio vilas, kotedžus rekreaciniam poilsiui ir turizmui, kitus komercinius, infrastruktūrinius objektus;

– projektas, kurio planuota vertė – 600 mln. Lt, turėjo būti finansuojamas pasinaudojant vien tiesioginėmis užsienio investuotojų lėšomis;

– įgyvendinus šį projektą objekte buvo numatyta sukurti 321 nuolatinę darbo vietą;

– nurodytas šio projekto įgyvendinimo terminas – 2003 metai;

– Kariotiškių kadastrinėje vietovėje Trakų rajone, Moluvėnų kaime, vykdytiną valstybei svarbų ekonominį projektą planuota įgyvendinti valstybės fondo laisvoje žemėje.

6.3. Taigi, kaip matyti iš Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo *travaux préparatoires*, Kariotiškių kadastrinėje vietovėje Trakų rajone, Moluvėnų kaime, vykdytinas projektas buvo viena iš priemonių, kuria siekta įgyvendinti prioritetinę Vyriausybės veiklos kryptį – Rytų Lietuvos rajonų socialinę plėtrą. Pažymėtina ir tai, kad esminės šio projekto sąlygos, kaip antai tikslas, objektas, įgyvendinimo terminas ir kt., buvo nurodytos tik Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo projektą lydinčiuose dokumentuose. Pačiame Vyriausybės nutarime esminės projekto, pripažinto valstybei svarbiu, sąlygos nebuvo nurodytos, taigi nebuvo paskelbtos.

7. Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste paminėtinas teisinis reguliavimas, susijęs su valstybei svarbiais projektais, ir šio reguliavimo kaita.

7.1. Vyriausybė 2000 m. liepos 17 d. priėmė nutarimą Nr. 848 „Dėl Numatomų įgyvendinti ekonominių projektų ir svarbių visuomenės projektų valstybinės svarbos pripažinimo nuostatų patvirtinimo“, kuris „Valstybės žiniose“ buvo paskelbtas 2000 m. liepos 21 d. ir įsigaliojo 2000 m. liepos 22 d. Šiuo nutarimu patvirtinti Numatomų įgyvendinti ekonominių projektų ir svarbių visuomenės projektų valstybinės svarbos pripažinimo nuostatai reglamentavo numatomų

įgyvendinti ekonominių projektų ir svarbių visuomenės projektų pripažinimo valstybinės svarbos projektais tvarką, nustatė jų pripažinimo valstybinės svarbos kriterijus (1 punktas).

Pažymėtina, kad Numatomų įgyvendinti ekonominių projektų ir svarbių visuomenės projektų valstybinės svarbos pripažinimo nuostatų reikalavimai nebuvo taikomi priimant Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimą, nes ginčijamo Vyriausybės nutarimo priėmimo metu Vyriausybės 2000 m. liepos 17 d. nutarimas Nr. 848, kuriuo patvirtinti minėti nuostatai, negaliojo.

7.2. Šiame kontekste paminėtina ir tai, kad Vyriausybė 2004 m. lapkričio 2 d. priėmė nutarimą Nr. 1361 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. liepos 17 d. nutarimo Nr. 848 „Dėl Numatomų įgyvendinti ekonominių projektų ir svarbių visuomenės projektų valstybinės svarbos pripažinimo nuostatų patvirtinimo“ pripažinimo netekusiu galios“, kuriuo Vyriausybės 2000 m. liepos 17 d. nutarimą Nr. 848 pripažino netekusiu galios.

7.3. Vyriausybė 2008 m. vasario 13 d. nutarimu Nr. 136 „Dėl Projektų pripažinimo valstybei svarbiais ekonominiais ar kultūriniais projektais tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtino Projektų pripažinimo valstybei svarbiais ekonominiais ar kultūriniais projektais tvarkos aprašą (toliau – Aprašas), kuriame nustatė numatomų įgyvendinti valstybei svarbių ekonominių ar kultūrinių projektų ar jų grupių pripažinimo valstybei svarbiais projektais sritis, kriterijus ir tvarką (1 punktas).

7.4. Aprašas buvo ne kartą keičiamas ir (arba) papildomas, *inter alia* Vyriausybės 2011 m. gruodžio 14 d. nutarimu Nr. 1473 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. vasario 13 d. nutarimo Nr. 136 „Dėl Projektų pripažinimo valstybei svarbiais ekonominiais ar kultūriniais projektais tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“, kuriuo Aprašas išdėstytas nauja redakcija.

Aprašo (2011 m. gruodžio 14 d. redakcija) 13 punkte pirmą kartą buvo nustatyti reikalavimai Vyriausybės nutarimams, kuriais projektai pripažįstami valstybei svarbiais projektais, t. y. buvo nustatyta, kad Vyriausybės nutarime dėl projekto pripažinimo valstybei svarbiu ekonominiu ar kultūriniu projektu turi būti nurodomas projekto pavadinimas, tikslas, įgyvendinimo terminai, rezultatai ir jų rodikliai, projekto įgyvendinimo priemonės, kuriuos projekto vykdytojas sutartimi įsipareigojęs nustatyti laiku ir apimtimi įvykdyti įgyvendindamas projektą, atitinkantį Apraše nustatytus kriterijus.

7.5. Vyriausybė 2017 m. birželio 21 d. priėmė nutarimą Nr. 500 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. vasario 13 d. nutarimo Nr. 136 „Dėl Projektų pripažinimo valstybei svarbiais ekonominiais ar kultūriniais projektais tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“, kuriuo Aprašą išdėstė nauja redakcija.

7.5.1. Palyginus Aprašo (2017 m. birželio 21 d. redakcija) 8 punkte nustatytą teisinį reguliavimą su nustatytoju Aprašo (2011 m. gruodžio 14 d. redakcija) 13 punkte pažymėtina, kad reikalavimai Vyriausybės nutarimui, kuriuo projektas pripažįstamas valstybei svarbiu, iš esmės nepakito.

7.5.2. Paminėtina, jog Aprašo (2017 m. birželio 21 d. redakcija) 8 punkte papildomai nustatyta, kad sutartyje, sudaromoje su projekto vykdytoju, kaip ir atitinkamame Vyriausybės nutarime, be kita ko, turi būti nustatomos šios sąlygos: sutarties terminas, projekto vykdytojo atsakomybė už sutarties nesilaikymą, sankcijos, sutarties nutraukimo sąlygos vykdytojui pažeidus sutartį, sutarties keitimo ir nutraukimo sąlygos, ginčų sprendimo tvarka.

7.5.3. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina ir tai, kad Aprašo (2017 m. birželio 21 d. redakcija) V skyriuje, kuriame reguliuojama valstybei svarbaus projekto statuso netekimo tvarka, nustatyta, kad:

– valstybei svarbiu pripažintas projektas netenka tokio statuso, kai jis yra įgyvendintas sutartyje nustatytu terminu ir apimtimi (14 punktas);

– jei projekto vykdytojas nevykdo sutartyje nustatytų projekto įgyvendinimo priemonių, nesilaiko terminų, yra rezultatų ir jų rodiklių nukrypimų ir dėl to gali būti nepasiekti projekto tikslai, o pareiškus jam pastabų, neištaiso nurodytų trūkumų, sutartis dėl valstybei svarbaus projekto vykdymo su juo gali būti nutraukiama (15 punktas);

– kai projektas yra įgyvendintas arba kai siūloma nutraukti sutartį su projekto vykdytoju, už projekto įgyvendinimą atsakinga ministerija privalo Vyriausybei pateikti Vyriausybės nutarimo dėl Vyriausybės nutarimo, kuriuo projektas pripažintas valstybei svarbiu projektu, pripažinimo netekusiu galios projektą, kuriam įsigaliojus projektas netenka valstybei svarbaus projekto statuso (14, 16 punktai).

7.5.4. Pažymėtina, jog Vyriausybės 2017 m. birželio 21 d. nutarimo Nr. 500 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. vasario 13 d. nutarimo Nr. 136 „Dėl Projektų pripažinimo valstybei svarbiais ekonominiais ar kultūriniais projektais tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ 2.1 papunktyje nustatyta, kad šiuo nutarimu nauja, 2017 m. birželio 21 d., redakcija išdėstyto Aprašo nuostatos taikomos projektų pripažinimui valstybei svarbiais projektais, inicijuotam po šio nutarimo įsigaliojimo, o 2.2 papunktyje – kad Aprašo (2017 m. birželio 21 d. redakcija) IV skyrius „Projekto įgyvendinimo stebėseną“ ir V skyrius „Valstybei svarbaus projekto statuso netekimo tvarka“ *mutatis mutandis* taikomi ir tiems projektams, kurie valstybei svarbiais pripažinti iki šio nutarimo įsigaliojimo.

Taigi, pagal Vyriausybės 2017 m. birželio 21 d. nutarimo Nr. 500 2.2 papunktį, Aprašo (2017 m. birželio 21 d. redakcija) IV ir V skyriuose nustatyta valstybei svarbaus projekto įgyvendinimo stebėsenos ir valstybei svarbaus projekto statuso netekimo tvarka taikytina ir Kariotiškių kadastrinėje vietovėje Trakų rajone, Moluvėnų kaime, vykdytinam projektui, kuris nagrinėjamoje konstitucinės justicijos byloje ginčijamo Vyriausybės nutarimo 1 punktu pripažintas valstybei svarbiu ekonominiu projektu.

8. Šiame kontekste pažymėtina, kad, Vyriausybei priėmus ir keičiant aptartąjį teisinį reguliavimą, susijusį su valstybei svarbių projektų statuso suteikimu, Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimas nebuvo keičiamas.

Pažymėtina ir tai, kad ginčijamo Vyriausybės nutarimo 2.1 papunktis, kuriuo, kaip minėta, Vilniaus apskrities viršininkas buvo paskirtas asmeniu, atsakingu už Kariotiškių kadastrinėje vietovėje Trakų rajone, Moluvėnų kaime, vykdytino ekonominio projekto įgyvendinimo organizavimą ir priežiūrą, nebuvo keičiamas ir po to, kai Seimas 2009 m. liepos 7 d. priėmė Lietuvos Respublikos apskrities valdymo įstatymo ir jį keitusių įstatymų pripažinimo netekusiais galios įstatymą, įsigaliojusį 2010 m. liepos 1 d., kuriuo pripažino netekusiu galios *inter alia* Lietuvos Respublikos apskrities valdymo įstatymą, o Vyriausybė 2010 m. kovo 10 d. priėmė nutarimą Nr. 248 „Dėl apskričių viršininkų administracijų likvidavimo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gruodžio 23 d. nutarimo Nr. 1787 „Dėl apskričių viršininkų administracijų likvidacinių komisijų sudarymo ir veiksmų likviduojant apskričių viršininkų administracijas“ pripažinimo netekusiu galios“, kuriuo likvidavo, be kita ko, Vilniaus apskrities viršininko administraciją.

9. Kaip matyti iš nagrinėjamoje konstitucinės justicijos byloje gautos medžiagos, Kariotiškių kadastrinėje vietovėje Trakų rajone, Moluvėnų kaime, vykdytiną projektą, kuriam Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo 1 punktu suteiktas valstybei svarbaus ekonominio projekto statusas, nėra įgyvendintas, o Trakų rajono savivaldybės administracijos ir Ūkio ministerijos nuomonės dėl būtinumo šį projektą toliau vykdyti skiriasi.

Paminėtina, jog Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, atlikusi valstybinį auditą, jo ataskaitoje konstatavo, kad investicijų sutartyje, pasirašytoje tarp Vilniaus apskrities viršininko administracijos ir Kariotiškių kadastrinėje vietovėje Trakų rajone, Moluvėnų kaime, vykdytino valstybei svarbaus ekonominio projekto vykdytojo, nebuvo nurodytas šio projekto įgyvendinimo terminas, taip pat buvo numatyta, kad tiesioginės užsienio investuotojų lėšos, kurias planuota skirti projektui vykdyti, yra 200 mln. Lt (Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2016 m. kovo 31 d. valstybinio audito ataskaita Nr. VA-P-20-1-4, l. 27).

II

Konstitucijos nuostatos ir oficialioji konstitucinė doktrina

10. Šioje konstitucinės justicijos byloje prašoma ištirti, ar Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo 1 punktas, kuriuo ekonominiam projektui, vykdytinam Kariotiškių kadastrinėje vietovėje Trakų rajone, Moluvėnų kaime, suteiktas valstybei svarbaus ekonominio projekto statusas, neprieštarauja Konstitucijos 7 straipsnio 2 daliai, 23 straipsniui, 46 straipsnio 2, 3 dalims, konstituciniam teisinės valstybės principui.

11. Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalyje nustatyta: „Galioja tik paskelbti įstatymai.“

11.1. Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalį, yra konstatavęs, jog ši Konstitucijos nuostata reiškia, kad įstatymai negalioja ir negali būti taikomi, jei jie nėra oficialiai paskelbti (2001 m. sausio 11 d., 2007 m. birželio 27 d., 2010 m. vasario 9 d. nutarimai); įstatymai turi būti paskelbti viešai (2003 m. spalio 29 d., 2007 m. birželio 27 d., 2010 m. vasario 9 d. nutarimai); teisė negali būti nevieša (*inter alia* 2001 m. lapkričio 29 d., 2003 m. gegužės 30 d., 2010 m. vasario 26 d. nutarimai).

Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalyje vartojama sąvoka „įstatymai“, atsižvelgiant į konstitucinį reikalavimą, kad teisė negali būti nevieša, negali būti aiškinama vien pažodžiui – ji aiškinama plečiamai, kaip apimanti ne tik įstatymo galią turinčius, bet ir kitus teisės aktus (*inter alia* 2003 m. spalio 29 d., 2007 m. birželio 27 d., 2010 m. vasario 9 d. nutarimai).

11.2. Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalį, yra pažymėjęs ir tai, kad oficialus viešas viso teisės akto paskelbimas nėra savitiksliis dalykas – tai reikalinga, kad teisės subjektai žinotų, koks yra atitinkamas teisės aktas, galėtų susipažinti su visu teisės aktu ir jį vykdyti; oficialaus viešo viso teisės akto paskelbimo paskirtis ir prasmė yra ta, kad jis tampa prieinamas teisės subjektams ir yra pašalinamos bet kokios abejonės dėl jo turinio autentiškumo (2007 m. birželio 27 d. nutarimas).

Atitinkančiais Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalies reikalavimus, taigi ir galiojančiais, gali būti pripažįstami tik tokie teisės aktai, kurie buvo paskelbti paisant Konstitucijoje įtvirtintų teisės aktų paskelbimo oficialumo, viešumo reikalavimų, konstitucinio reikalavimo, kad teisės aktas turi būti paskelbtas visas (visos jo sudedamosios dalys); priešingu atveju teisės subjektai nebūtų tikri, kad paskelbtas teisės aktas ir yra būtent tas teisės aktas, kurį išleido kompetentingas teisėkūros subjektas (2003 m. spalio 29 d. nutarimas).

11.3. Šiame kontekste pažymėtina, kad pagal Konstituciją Vyriausybė, spręsdama valstybės valdymo reikalus, visada turi priimti nutarimus, ir jie turi būti oficialiai paskelbti nepaisant to, ar Vyriausybės priimami teisės aktai yra norminiai, ar individualūs, taip pat nepaisant to, kokiam subjektų ratui jie skirti (*inter alia* 2003 m. gegužės 30 d., 2007 m. birželio 27 d., 2018 m. kovo 2 d. nutarimai).

Vyriausybės nutarimai, kaip ir kiti teisės aktai, gali skirtis pagal formą, turinį, struktūrą, apimtį, turėti įvairias sudedamąsias dalis (priedėlius) (2007 m. birželio 27 d. nutarimas). Konstitucinis Teismas 2010 m. vasario 9 d. nutarime yra konstatavęs, kad visos norminio teisės akto dalys (taip pat priedėliai) sudaro vieną visumą, tarpusavyje yra neatskiriama susijusios ir turi vienodą teisinę galią; priedėlių atskirti nuo teisės akto negalima, nes, keičiant juose konkrečiai išdėstytą turinį, keičiasi ir viso norminio teisės akto turinys; turi būti paskelbiamas visas teisės aktas kartu su visomis jo sudedamosiomis dalimis.

12. Konstitucinis Teismas ne kartą yra pažymėjęs, jog konstitucinis reikalavimas, kad galioja tik tie teisės aktai, kurie yra paskelbti, yra neatsiejamas ir nuo konstitucinio teisinės valstybės principo, jis yra vienas esminių konstitucinio teisinės valstybės principo elementų – svarbi teisinio tikrumo prielaida (*inter alia* 2003 m. spalio 29 d., 2007 m. birželio 27 d., 2010 m. vasario 26 d. nutarimai); konstitucinio teisinės valstybės principo esmė – teisės viešpatavimas; konstitucinis teisės viešpatavimo imperatyvas reiškia, kad valdžios laisvę riboja teisė, kuriai privalo paklusti visi teisinių santykių subjektai, neišskiriant nė teisėkūros subjektų (*inter alia* 2007 m. rugpjūčio 13 d., 2016 m. liepos 8 d., 2018 m. kovo 2 d. nutarimai).

12.1. Vienas esminių konstitucinio teisinės valstybės principo elementų – teisinis tikrumas ir aiškumas, kuris suponuoja tam tikrus privalomus reikalavimus teisiniam reguliavimui: jis privalo būti aiškus ir darnus (*inter alia* 2014 m. liepos 11 d., 2017 m. vasario 24 d., 2018 m. kovo 8 d. nutarimai); teisės aktai turi būti nustatyta tvarka paskelbiami; galimybę su jais susipažinti turi turėti visi teisinių santykių subjektai (2003 m. gegužės 30 d. nutarimas).

12.2. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad Konstitucinis Teismas 2010 m. vasario 26 d. ir 2013 m. balandžio 2 d. nutarimuose, kartu su Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalimi aiškindamas iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančius reikalavimus Vyriausybės aktų, kuriais pritariama valstybės turto privatizavimo sutartims (jų pakeitimo projektams), paskelbimui, pažymėjo, kad:

– netoleruoti atvejai, kai Vyriausybės nutarimais formaliai aprobuojamos privatizavimo sutartys, kurių turinys visuomenei nėra žinomas, nieko konkrečiai juose nenurodant;

– konstitucinis reikalavimas, kad teisė negali būti nevieša, reiškia ne tik tai, kad Vyriausybės nutarimas, kuriuo pritariama svarbiausių Lietuvos ūkio objektų privatizavimo sutarčių, jų priedų projektams, turi būti oficialiai paskelbtas, bet ir tai, kad tokia Vyriausybės nutarime turi būti ne tik formaliai pritarta sutartis, jos priedų projektams, bet ir *inter alia* konstatuota sutarties projekto, kuriam pritariama, nuostatų atitiktis objekto privatizavimo programoje numatytoms privatizavimo sąlygoms, nurodytos principinės sutarties nuostatos, kaip antai sutarties tikslas, objektas, esminiai valstybės įsipareigojimai.

Šios oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatos *mutatis mutandis* taikytinos ir Vyriausybės nutarimams dėl ekonominių, socialinių, kultūrinių ar kitų projektų pripažinimo valstybei svarbiais.

12.3. Šios bylos kontekste pažymėtina ir tai, kad Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, jog konstitucinis teisinės valstybės principas – itin talpus konstitucinis principas, apimantis daug tarpusavyje susijusių imperatyvų (*inter alia* 2010 m. balandžio 20 d. sprendimas, 2017 m. birželio 26 d. nutarimas); jo turinys atskleistas atsižvelgiant į įvairių kitų

konstitucinių principų, kaip antai atsakingo valdymo, teisės viešumo ir kitų, ne mažiau reikšmingų, konstitucinių principų turinį (2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas).

Konstitucinis teisinės valstybės principas atsispindi ir konstitucinius atsakingo valdymo ir valdžios atsakomybės visuomenei principus įtvirtinančiose Konstitucijos 5 straipsnio 2, 3 dalyse, kuriose nustatyta, kad valdžios galias riboja Konstitucija, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.

12.4. Kaip ne kartą yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, Konstitucijoje įtvirtintas atsakingo valdymo principas suponuoja tai, kad visos valstybės institucijos ir pareigūnai turi vykdyti savo funkcijas vadovaudamiesi Konstitucija, teise, veikdami Tautos ir Lietuvos valstybės interesais, taip pat turi tinkamai įgyvendinti jiems Konstitucijos ir įstatymų suteiktus įgaliojimus (*inter alia* 2015 m. lapkričio 19 d., 2016 m. liepos 8 d., 2018 m. kovo 2 d. nutarimai).

12.5. Pažymėtina, kad konstitucinis atsakingo valdymo principas, aiškinamas kartu su Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtintu valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms imperatyvu, suponuoja teisėkūros procedūrų viešumo ir skaidrumo reikalavimus, kurių privalo laikytis *inter alia* valstybės valdžią įgyvendinančios institucijos (2016 m. liepos 8 d. nutarimas).

Konstitucinis Teismas, 2018 m. kovo 8 d. nutarime aiškindamas, be kita ko, iš Konstitucijos, *inter alia* jos 5 straipsnio 2, 3 dalių, kylančio vieno iš viešosios valdžios institucijų ir pareigūnų veiklos principų – skaidrumo principo turinį, pažymėjo: šis principas suponuoja atskaitingumą atitinkamai bendruomenei ir sprendimus priimančių pareigūnų atsakomybę už tuos sprendimus; priimami sprendimai turi būti pagrįsti, aiškūs, kad juos, iškilus reikalui, būtų galima racionaliai motyvuoti. Skaidrumas yra būtina prielaida *inter alia* užkirsti kelią piktnaudžiavimams valdžia, taigi ir būtina prielaida žmonėms pasitikėti viešosios valdžios institucijomis ir apskritai valstybe (2008 m. sausio 22 d., 2018 m. kovo 8 d. nutarimai).

12.6. Taigi Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalis, konstitucinis teisinės valstybės principas, taip pat iš konstitucinio atsakingo valdymo principo ir Konstitucijos 5 straipsnio 2, 3 dalių kylantis viešosios valdžios institucijų ir pareigūnų veiklos skaidrumo principas suponuoja reikalavimą Vyriausybei, pripažįstant ekonominius, socialinius, kultūrinius ar kitus projektus valstybei svarbiais, Vyriausybės nutarime ne tik išreikšti formalų sprendimą pripažinti tam tikrą projektą valstybei svarbiu, bet ir šiame nutarime (arba jo sudedamosiose dalyse) arba kitame viešai paskelbtame teisės akte nustatyti esmines valstybei svarbaus projekto vykdymo sąlygas, kaip antai tikslą, objektą, įgyvendinimo terminus, finansavimo šaltinius, esminius projekto vykdytojo (vykdytojų) įsipareigojimus ir kt.

13. Minėta, kad pareiškėjas, be kita ko, abejoja Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo atitiktimi Konstitucijos 46 straipsnio 2, 3 dalims, taip pat Konstitucijos 23 straipsniui.

13.1. Šios bylos kontekste pažymėtina, kad Konstitucijos 46 straipsnyje įtvirtinti principai sudaro vieną visumą – šalies ūkio konstitucinį pagrindą; Konstitucijos 46 straipsnio visų dalių

nuostatos yra tarpusavyje susijusios ir viena kitą papildo; jose įtvirtinti principai yra tarpusavyje suderinti, tarp jų yra pusiausvyra, kiekvienas iš šių konstitucinių principų turi būti aiškinamas nepaneigiant kito konstitucinio principo (*inter alia* 2008 m. kovo 5 d., 2008 m. gruodžio 4 d. nutarimai).

13.2. Konstitucijos 46 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad valstybė remia visuomenei naudingas ūkines pastangas ir iniciatyvą. Aiškindamas šią nuostatą, Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad ji pirmiausia reiškia Konstitucijoje įtvirtintą galimybę valdžios institucijoms vertinti ūkinės veiklos sritis pagal jų naudą visuomenei, kad tik tokio vertinimo ir grupavimo pagrindu įmanoma realizuoti įtvirtintą teisę remti konkrečias ūkinės veiklos sritis ar konkrečias ūkines pastangas, kad minėtas ūkinės veiklos vertinimas sudaro reikiamas prielaidas įgyvendinti Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalies nuostatą „valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei“ (*inter alia* 1997 m. vasario 13 d., 2011 m. birželio 21 d., 2017 m. gegužės 30 d. nutarimai).

13.3. Paminėtina, kad Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalies nuostata, jog valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei, suponuoja valstybės, taip pat valstybės valdžią įgyvendinančių ir kitų valstybės institucijų pareigą, paisant Konstitucijos normų ir principų, atsižvelgiant į tautos ūkio būklę, ekonomikos ir socialinio gyvenimo įvairovę bei kintamumą, nustatyti tokį ūkinės veiklos teisinį reguliavimą, kuris tarnautų bendrai tautos gerovei (*inter alia* 2011 m. sausio 6 d., 2013 m. gegužės 24 d. nutarimai).

13.4. Šiame kontekste pažymėtina, kad sąvokos „valstybės poreikiai“ („valstybės reikmės“), „visuomenės poreikiai“ („visuomenės reikmės“) žymi viešąjį interesą ir yra sietinos su konstitucine tautos gerovės samprata (2007 m. lapkričio 23 d., 2008 m. gegužės 20 d. nutarimai).

Viešasis interesas yra dinamiškas, kintantis (*inter alia* 2011 m. sausio 6 d., 2013 m. balandžio 2 d., 2015 m. kovo 5 d. nutarimai); valstybė gali, o tam tikrais atvejais ir turi keisti (plėsti, siaurinti arba kitaip koreguoti) ūkinės veiklos reguliavimą (2008 m. birželio 30 d., 2011 m. sausio 6 d. nutarimai).

13.5. Taigi šios bylos kontekste pažymėtina, kad pagal Konstitucijos 46 straipsnio 2 dalį valstybės parama visuomenei naudingoms pastangoms ir iniciatyvai turi būti reguliuojama taip, kad atitiktų Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą tautos gerovės imperatyvą, *inter alia* neprieštarautų viešajam interesui. Pagal Konstituciją, *inter alia* jos 46 straipsnio 2, 3 dalis, valstybė, reguliuodama ūkinę veiklą, turi atsižvelgti į viešojo intereso dinamiškumą ir kintamumą, taigi ir atitinkamai koreguoti ūkinės veiklos reguliavimą.

13.6. Iš Konstitucijos 46 straipsnio kylantys imperatyvai yra neatsiejami nuo Konstitucijos 23 straipsnio, kuriame nustatyta, kad nuosavybė neliečiama (1 dalis), nuosavybės teises saugo

įstatymai (2 dalis), nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama (3 dalis).

III

Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo atitikties Konstitucijai vertinimas

14. Kaip minėta, šioje konstitucinės justicijos byloje pareiškėjas prašo ištirti, ar Konstitucijos 7 straipsnio 2 daliai, 23 straipsniui, 46 straipsnio 2, 3 dalims, konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštaruoja Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo 1 punktą, kuriuo ekonominis projektas, vykdytinas Kariotiškių kadastrinėje vietovėje Trakų rajone, Moluvėnų kaime, pripažintas valstybei svarbiu ekonominiu projektu.

15. Pareiškėjas Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas abejojęs dėl ginčijamo teisinio reguliavimo atitikties nurodytoms Konstitucijos nuostatomis grindžia, be kita ko, tuo, kad pats Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimas paskelbtas „Valstybės žiniuose“, tačiau nei šiame Vyriausybės nutarime, nei kitame viešai paskelbtame teisės akte nebuvo nurodytos esminės projekto, pripažinto valstybei svarbiu, sąlygos, taip pat tuo, kad nepaskelbus minėtų sąlygų ir neidentifikavus, kokį būtent ekonominį projektą, vykdytiną Kariotiškių kadastrinėje vietovėje Trakų rajone, Moluvėnų kaimo teritorijoje, Vyriausybė pripažino valstybei svarbiu, nėra aišku, ar šis projektas vis dar atitinka viešąjį interesą ir ar tebetarnauja bendrai tautos gerovei.

Taigi, nors pareiškėjas ginčija tik Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo 1 punktą, iš jo prašyme pateiktų argumentų matyti, kad abejojama viso Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo atitiktimi Konstitucijai.

16. Sprendžiant, ar ginčijamas Vyriausybės nutarimas neprieštaruoja Konstitucijai, pažymėtina, kad, kaip minėta, Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalis, konstitucinis teisinės valstybės principas, taip pat iš Konstitucijos 5 straipsnio 2, 3 dalių ir konstitucinio atsakingo valdymo principo kylantis viešosios valdžios institucijų ir pareigūnų veiklos skaidrumo principas suponuoja reikalavimą Vyriausybei, pripažįstant ekonominius, socialinius, kultūrinius ar kitus projektus valstybei svarbiais, Vyriausybės nutarime ne tik išreikšti formalų sprendimą pripažinti tam tikrą projektą valstybei svarbiu, bet ir šiame nutarime (arba jo sudedamosiose dalyse) arba kitame viešai paskelbtame teisės akte nustatyti esmines valstybei svarbaus projekto vykdymo sąlygas, kaip antai tikslą, objektą, įgyvendinimo terminus, finansavimo šaltinius, esminius projekto vykdytojo (vykdytojų) įsipareigojimus ir kt.

16.1. Minėta, kad esminės Kariotiškių kadastrinėje vietovėje Trakų rajone, Moluvėnų kaime, vykdytino valstybei svarbaus ekonominio projekto sąlygos, kaip antai tikslas, objektas, įgyvendinimo terminas ir kt., buvo nurodytos tik Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimo projektą lydinčiuose dokumentuose; pačiame Vyriausybės nutarime esminės šio projekto sąlygos nebuvo nurodytos, taigi ir nebuvo paskelbtos.

Pažymėtina, kad minėto projekto esminės sąlygos nebuvo nustatytos ir oficialiai paskelbtos jokiame kitame teisės akte.

16.2. Taigi ginčijamame Vyriausybės nutarime buvo nesilaikyta Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalies, konstitucinio teisinės valstybės principo, taip pat iš Konstitucijos 5 straipsnio 2, 3 dalių ir konstitucinio atsakingo valdymo principo kylančio viešosios valdžios institucijų ir pareigūnų veiklos skaidrumo principo, kurie suponuoja Vyriausybei reikalavimą, pripažįstant ekonominius, socialinius, kultūrinius ar kitus projektus valstybei svarbiais, Vyriausybės nutarime ne tik išreikšti formalų sprendimą pripažinti tam tikrą projektą valstybei svarbiu, bet ir šiame nutarime (arba jo sudedamosiose dalyse) arba kitame viešai paskelbtame teisės akte nustatyti esmines valstybei svarbaus projekto vykdymo sąlygas, kaip antai tikslą, objektą, įgyvendinimo terminus, finansavimo šaltinius, esminius projekto vykdytojo (vykdytojų) įsipareigojimus ir kt.

16.3. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimas prieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2, 3 dalims, 7 straipsnio 2 daliai, taip pat konstituciniams teisinės valstybės ir atsakingo valdymo principams.

17. Tai konstatavęs, Konstitucinis Teismas toliau netirs, ar Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimas neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsniui, 46 straipsnio 2, 3 dalims.

18. Kaip minėta, Vyriausybė 2017 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 500, be kita ko, Aprašo (2017 m. birželio 21 d. redakcija) IV ir V skyriuose nustatė valstybei svarbaus projekto įgyvendinimo stebėsenos ir valstybei svarbaus projekto statuso netekimo tvarką.

Minėta, kad pagal Konstitucijos 46 straipsnio 2 dalį valstybės parama visuomenei naudingoms pastangoms ir iniciatyvai turi būti reguliuojama taip, kad atitiktų Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą tautos gerovės imperatyvą, *inter alia* neprieštarautų viešajam interesui; pagal Konstitucijos 46 straipsnio 2, 3 dalis valstybė, reguliuodama ūkinę veiklą, be kita ko, turi atsižvelgti į viešojo intereso dinamiškumą ir kintamumą, taigi atitinkamai koreguoti ir ūkinės veiklos reguliavimą.

Minėta ir tai, kad Konstitucijoje įtvirtintas atsakingo valdymo principas suponuoja tai, kad visos valstybės institucijos ir pareigūnai turi vykdyti savo funkcijas vadovaudamiesi Konstitucija, teise, veikti Tautos ir Lietuvos valstybės interesais, tinkamai įgyvendinti jiems Konstitucijos ir įstatymų suteiktus įgaliojimus.

Atsižvelgiant į tai, šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad, teisės aktuose nustatyta tvarka projektą pripažinus valstybei svarbiu, Vyriausybei iš Konstitucijos 46 straipsnio 2, 3 dalių, konstitucinio atsakingo valdymo principo kyla pareiga vykdyti veiksmingą tokių projektų įgyvendinimo kontrolę, *inter alia* teisės aktuose nustatyta tvarka ir pagrindais Vyriausybės nutarimus, kuriais tam tikriems projektams suteiktas valstybei svarbaus projekto

statusas, pripažinti netekusiais galios, jeigu projektas nebeatitinka pripažinimo valstybei svarbiais projektais kriterijų.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53, 53¹, 54, 55, 56 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nutaria:

Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. liepos 19 d. nutarimas Nr. 865 „Dėl Kariotiškių kadastrinės vietovės Trakų rajone, Moluvėnų kaime, ekonominio projekto pripažinimo valstybinės svarbos projektu“ (Žin., 2000, Nr. 61-1865) prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 2, 3 dalims, 7 straipsnio 2 daliai, konstituciniams teisinės valstybės ir atsakingo valdymo principams.

Šis Konstitucinio Teismo nutarimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Gediminas Mesonis

Vytas Milius

Daiva Petrylaitė

Janina Stripeikienė

Dainius Žalimas